

Ontološka intuicija i ideja panamorizacije u filozofiji J. Weissgerbera

Ivan KOPREK*

Sažetak

Činjenica je da su za komunističkoga režima u Hrvatskoj djelovali vrsni katolički filozofi, većinom svećenici. Oni su, istina nepriznati od javnosti, svojim idejama, u prvom redu svojom otvorenošću i spremnošću na svestrani dijalog, bili inspiracija mnogim kršćanskim intelektualcima. Jedan od takvih filozofa bio je i Josip Weissgerber (1922.–1985.), profesor filozofske antropologije, psihologije i povijesti suvremene filozofije na Filozofsko–teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu, odnosno na teološkim učilištima u Zambiji i Zairu.

Weissgerber je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu diplomirao teologiju. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu diplomirao je psihologiju, njemački, francuski i engleski jezik. Na katoličkom sveučilištu u Louvainu 1970. godine obranio je doktorat iz psihologije te 1972. godine i doktorat iz filozofije.

Weissgerber je u hrvatsku filozofsku misao unio ideje Th. de Chardina, K. Rahnera i E. Coretha, pa je prema autoru ovog priloga Weissgerberova misao živo svjedočanstvo da je hrvatska kršćanska filozofija spremno slijedila trag zapadnih filozofskih stremljenja i nastojanja.

Autor ovoga članka predstavlja kao prvo Weissgerberovu filozofsku metodu; drugo, pokazuje Weissgerberov put od ontološke intuicije do panamorizacije te treće, istražuje elemente i sadržaj dijaloga s marksitima i evolucionistima.

Prije dvije stotine godina francuski pisac François–René Chateaubriand (1768.–1848.) objelodanio je svoje velebno djelo *Le Génie du Christianisme*. Riječ je o svojevrsnoj apologiji kršćanstva za novo vrijeme. Chateaubriandova ideja, nastala u povijesnom razdoblju miješanja prosvjetiteljstva i romantizma, ostaje trajno aktualna. Usudujem se reći da je ona poticajna baza filozofskih izvoda hrvatskoga isusovca Josipa Weissgerbera. Weissgerber je svojom filozofijom, kako sam piše, želio upozoriti na tu suvremenu temu »... ne bi li se vođe današnjice, intelek-

* Prof. dr. sc. Ivan Koprak, Filozofski fakultet Družbe Isusove, Zagreb.
Prošireni i dopunjeni tekst izlaganja održanog 27. travnja 2002. na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove u Zagrebu na međunarodnom znanstvenom kolokviju »Kršćanski filozofi između srpa i čekića. Hrvatski kršćanski filozofi u vremenu od 1945. do 1990.«

tualci, opet približili kršćanstvu, od kojeg ih je udaljio samo nesporazum između jednostrano shvaćenog kršćanstva i preusko shvaćene pozitivne znanosti.«¹

Josip Weissgerber bi 2002. godine proslavio svoj 80. rođendan. Bio bi to daka-ko radosni dan za njega, ali i za sve nas kojima je predavao filozofiju. No Božja providnost htjela je da se preseli u vječnost — već prije 17 godina. Prerano. Neka ovih par misli sažetih u naslov »Ontološka intuicija i ideja panamorizacije u filozofiji J. Weissgerbera« bude prisjećanje na njega, na njegov vedri, nemirni, marljivi i genijalni duh.

Weissgerber se rodio u Vinkovcima 4. svibnja 1922. godine.² Zajedno sa svoja dva brata, Antunom (dugogodišnjim profesorom filozofije na Katoličkoj teologiji u Sarajevu) i Stankom (pionir modernne katehetike u Hrvatskoj), stupio je u Isusovački red. Na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu pod vodstvom profesora Bakšića postigao je 1954. godine magisterij iz teologije. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu diplomirao je psihologiju, njemački, francuski i engleski jezik. Na katoličkom sveučilištu u Louvainu 1970. godine obranio je doktorat iz psihologije (naslov teze: »Le classement scolaire. Approach psychometrique«) te 1972. godine i doktorat iz filozofije (naslov teze: »Empirio-criticisme. Philosophie de Ernst Mach et de son école«). Od godine 1969. do 1981. predavao je filozofske predmete na Filozofsko-teološkom inštitutu D. I. u Zagrebu (FTI): eksperimentalnu psihologiju, povijest filozofije, antropologiju, ontologiju i teodiceju. Sudjelovao je u osnivanju Obiteljskoga inštituta na FTI i postao njegov prvi predstojnik.

U svojem je apostolskom duhu Weissgerber već od mladenaštva gajio želju da jednom pođe i u misije.³ Svoju želju ostvario je 1981. godine kada je otišao u Zambiju, a potom u Zaire gdje je (na engleskom odnosno francuskom jeziku) predavao

1 J. Weissgerber, *Osnovni zakon svemira*, Zagreb 1972., 9.

2 Obitelj Weissgerber doselila se je u 19. stoljeću u Vinkovce iz Schwartzwalda. Veoma brzo se aklimatizirala i obogatila. Josip, djed Josipa Weissgerbera je imao veliku stolariju. Otac Franjo je nakon gimnazije otišao na bogosloviju u Đakovo (unatoč protivljenja svojega oca), no nakon prvog semestra je radi zdravlja otpušten. Upisao je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu hrvatski i njemački jezik. Završivši studije, vratio se u Vinkovce i bio je profesor na gimnaziji. Obitelj Gossain iz koje potječe majka J. Weissgerbera doselila se iz Francuske (Elzas). Najprije je živjela u Apatinu, pa u Otoku kod Vinkovaca. Bila je to činovnička obitelj. Antun Gossain (djed po majci) bio je šumar u Otoku. Imao je osmero djece od kojih je najstarija bila Dragica — majka Josipa Weissgerbera. Josip je, dakle, bio drugo dijete Franje i Dragice Weissgerber, a rodio se 4. svibnja 1922. godine. Kada je imao dvije godine, umro mu je otac (mladi brat Stanko je imao 7 tjedana, a Antun još nije navršio ni 3 godine).

3 »Prijateljvao sam«, piše, »s Crncima — studentima u Louvainu. Govorili su mi: Vi ste Slaveni manje oholi od Zapadnih Europejaca i bliži ste nam. Ja sam isto tako prijateljski iskreno rekao: Vi ste Afrikanci 4 puta bogatiji od Europejaca: ima vas dvostruko manje, a imate dvostruko veći teritorij. Bili su isprva osupnuti tom tvrdnjom, no ja sam im nastavio: Vi ste po psihološkom testu inteligencije jednako obdareni kao i Europejci. Vi od Europe trebate samo učitelje i knjige, ništa drugo; inače nećete nikad postati stvarno jaki i neovisni.« (J. Weissgerber, *Sir Thomas More — Engleski Sokrat*, Zagreb 1974., 167.)

filozofske predmete. Radi narušenog zdravlja vratio se u travnju 1984. godine u domovinu, da bi nakon teške gangrene crijeva 18. travnja 1985. godine preminuo.⁴

Misao je nekoga filozofa svojevrсни izraz i njegova karaktera. »Volim više mediteranski logos nego sjeverne oblake... Svjetlo je ljepše od sumraka, a najljepše je kada svane nakon sumraka. Volim više nadu nego očaj, očajavam samo privremeno. Zanimljivije mi je zdravlje nego bolest, najviše se veselim zdravlju nakon bolesti... Usponi su mi milijun puta draži od silazaka, radosni usklci milijun puta privlačniji od jecaja, ali najljepše su radosti nakon suza.«⁵ Tim je riječima Weissgerber opisao svoj karakter i ocrtao okvir svoje filozofije.

Zasigurno, jedna bi od radosti za njega bila i oslobođenje od ideologije srpa i čekića koje nije dočekao. U slutnjama izlaska iz toga vremena zapisao je: »Ako se svijet uspije othrvati totalitarističkim tendencijama, onda smo odlistali najgore stranice naše povijesti.«⁶

U ovom ću prikazu prvo predstaviti Weissgerberovu filozofsku metodu, drugo, pokazati put od ontološke intuicije do panamorizacije, te treće, ukazati na elemente i sadržaj dijaloga s marksistima i evolucionistima.

1. *Filozofska metoda J. Weissgerbera*

Iz svoje je izobrazbe u skolastičkoj filozofiji Weissgerber krenuo u dijalog sa suvremenim filozofskim strujanjima. Susret s nečijom filozofijom zahtjeva kritičnost. »Odgoj za zdravu kritičnost«, piše Weissgerber, »postaje sve veća potreba modernoga čovjeka. Potrebna mu je higijena misli, profilaksa protiv predrasuda.«⁷ Posebno su mu se plodonosnima učinile Husserlova metoda i filozofija. Weissgerber piše: »Husserl traži askezu misli, epochee, slobodu od predrasuda (Voraussetzungslosigkeit). Ne dopušta sisteme i iscrpne zaključke. No, predrasuda da se čovjek ne može očuvati predrasuda ako iscrpno povlači zaključke, zakrčila je Husserlu putove da ne postigne rezultate kojima je njegova krasna i savjesna filozofija bila bremenita.«⁸

Uspoređujući Husserlovu fenomenologiju s neopozitivizmom, Weissgerber zaključuje: »Husserl je vjerovao u intuiciju, a bolovao je od diskursofobije. Logički neopozitivisti čine obratno: vjeruju samo u logički diskurs, a boluju od intuiciofo-

4 Weissgerber je bio plodni pisac. Izdajamo naslove knjiga koje je napisao ili uredio: *Zvona velike subote* (1967), *U svjetlu metahistorije* (1967), *Osnovni zakon svemira* (1972), *Sir Thomas More — Engleski Sokrat* (1974), *Načinimo čovjeka* (1975), *Upravljanje plodnošću* (1978), *Ljubav u obitelji — zadatak i radost* (1978), *Studije za obitelji* (1978) te mnoštvo članaka i priručnika za studente. Mnogi su mu radovi (prije svega knjiga *Filozofska antropologija*) ostali u rukopisu — neobjavljeni isto kao i pjesme i kompozicije: u rukopisu je ostalo oko 300 pjesama i 40 glazbenih kompozicija.

5 Iz predgovora neobjavljene zbirke pjesama. Citirano prema nadgrobnom govoru P. Marka Matića na sprovodu J. Weissgerbera. Usp. *Mali vjesnik* 5(1985) 126.

6 J. Weissgerber, *U svjetlu metahistorije*, Zagreb 1967., 39.

7 Isto., 59.

8 J. Weissgerber, *Odakle vjera u evoluciju*, u: *Obnovljeni život* 26(1971) 319–320.

bije. A diskurs logičkih zaključaka samo je razrada početne intuicije i bez nje nema vrijednosti. Skolastička filozofija, koja ne boluje ni od straha pred intuicijom, ni od straha pred diskursom, već je davno došla do zaključaka koje je Husserl nastojao postići.⁹ Na toj je pozadini Weissgerber želio ostati vjeran skolastici, napose onoj izvedenoj u misaonim postupcima K. Rahnera i E. Coretha.

Rahner je svoju osnovnu filozofsku metodu nazvao »transcendentalnom dedukcijom«. Weissgerber misli da bi prije nje trebalo staviti »transcendentalnu intuiciju pojedinačnoga bića kao oblika bitka u horizontu bitka«, odakle jedino može poći transcendentalna dedukcija koju Coreth naziva »transcendentalnom redukcijom«. »Rekli bismo isto« — obrazlaže u svojim zabilješkama za filozofsku antropologiju — »apstrakcija od postojanja i iskustva u objektivnom svijetu ništa drugo ne doprinosi nego što olakšava posao analize; već u početnoj intuiciji — transcendentalnoj intuiciji — moraju biti posljednji temelji filozofske sigurnosti, kojoj postaktivno i reduktivno izostavljanje ne mogu ništa dodati.«¹⁰

Prikljanjanje intuiciji kao metodi u filozofiji Weissgerber potkrepljuje riječima: »Intuicija, i to samo intuicija kadra je baciti mrežu do dna nepoznatih dubina i ondje zagrabit istine od kojih se hrani znanost. No kad na obali razastre obilan ribolov, u kojem su pomiješane dragocijene istine s opasnim zabludama, dedukcija mora da sve pomno prebere tako da zadrži dobro, očisti ga od mulja, brižno poreda i baci daleko što je lažno i loše.«¹¹ To je zapravo zadaća filozofije. »Prvi je zadatak filozofije obnoviti u integralnosti i originalnoj čistoći neposredne datosti svijesti.«¹² Pritom treba svratiti veću pozornost i na to da mi nismo »samo logička dosljednost, mi smo inkarnirana, utjelovljena misao. Dva elementa, racionalni i afektivni uvjetuju traženje istine. Dosada se u filozofiji obrađivao isključivo racionalni aspekt. (...) Dobro bi bilo psihološki proučiti ličnosti i motivacije onih filozofa koji su kao Hume.... razvili agnostičke, idealističke, relativističke, skeptičke ili integrističke teorije spoznaje. (...) Ništa se u čovjeku ne zbiva bez psihološkoga opravdanja, ako i nema racionalnoga tumačenja.«¹³

2. Od ontološke intuicije do panamorizacije

Važnost »ontološke intuicije« u smislu sveobuhvatne sinteze prisutna je u Weissgerberovoj knjizi »Osnovi zakon svemira«. »U nizu razmatranja o osnovnom zakonu svemira« — zaključuje Weissgerber tu svoju briljantnim stilom napisanu raspravu — »nastojali smo da dobijemo sveobuhvatan (katolički) pogled na kozmos. Samo sveobuhvatne sinteze, pripravljene strpljivim poštenim analizama,

9 Isto., 320.

10 J. Weissgerber, *Antropologija. Filozofija o čovjeku* — skripta sv. I., Zagreb 1975., br. 18.

11 Isto., br. 19.

12 Isto., br. 23.

13 Isto., br. 44.

mogu nas dovesti do istine.«¹⁴ Ontološka intuicija u smislu strpljive i poštene potrage za sveobuhvatnom sintezom slijedi ideju »panamorizacije«.

Što je Weissgerber htio tim izrazom, kojega je posudio od P. Th. de Chardina, objasnio je odmah na početku predgovora spomenute knjige: »Osnovni je zakon svemira ljubav. Ovim razmatranjima želimo pokazati da je zakon ljubavi upisan u sva tkiva svemira i prirode te da snažnim zahtjevom govori i našem srcu. Kad se opiremo tom zakonu, ne samo da svome životu oduzimamo konačnu vrijednost nego i ne spadamo više ni u ovaj svemir, ni u carstvo živih bića. Tako svi putovi, bilo oni fizike, bilo kemije, bilo studij biologije vode k Evanđelju.«¹⁵

Provodeći kroz područja biosfere, materije, biologije, čovjekove svijesti, njegova duha — svugdje Weissgerber prepoznaje i pronalazi snažno upisan zakon ljubavi — panamorizaciju. »Osnovni zakon svemira, zakon otvorene ljubavi zapisan je već u hilonima, najelementarnijem procesu. Zar ne osjećamo zov ljubavi, zov plodnosti i nesebičnosti iz najdubljeg dna svemira?«¹⁶ »Sve što je u kozmosu sagrađeno, sagrađila je ljubav. Ljubav koja se ne vrti oko sebe kao opasan sterilni vir, nego ljubav koja se daje, koja se otvara i omogućuje uvijek više i više strukture. Dvojnost se mora pretvoriti u trojnost.«¹⁷

Trojno shvaćena ljubav prema Weissgerberu u čitavom kontekstu svemirske zbilje ima odlučujuću ulogu. I tako on niže potvrde o zakonu ljubavi. »U čitavom svemiru uspostavili smo da je egoistička osamljenost smrt, dvojnost istina zapodijeva ples života, ali život ne napreduje dok se ne otvori u trojnost budućnosti.«¹⁸ »Koji je osnovni zakon sve kompliciranijeg svijeta, te himne svrhovitosti? Isti onaj stari zakon ljubavi i otvorenosti, dvojnosti koja prelazi u trojnost.«¹⁹ »Promotrimo živu stanicu! Ona iz svoje indiferentne smirenosti, iz dvojne usklađenosti, u kojoj svakom minusu odgovara plus, odjednom prelazi u trojnost (kariokineza), u nemir neusklađenosti, u ekstazu otvorenosti, u radanje nove stanice. Evo nam zakona ljubavi u novom, mnogo bogatijem obliku!«²⁰

Weissgerber kroz čitavo svoje djelo argumentirano dokazuje i osvjetljuje istinu da se »kozmogeneza nastavlja u biogenezi, osvještuje u noogenezi, završava u kristogenezi«²¹, odnosno da je zakon ljubavi kroz sve geneze životni zakon svemira. U tom je smislu Weissgerber otvorio dijalog s marksizmom i evolucionizmom.

3. U dijalogu s marksizmom i evolucionizmom

U svojoj se doktorskoj disertaciji Weissgerber suočio s pozitivističkom filozofijom. No, za njega je s obzirom na shvaćanje materije, a u sveobuhvatnom kon-

14 J. Weissgerber, *Osnovni zakon svemira*, Zagreb 1972., 227.

15 Isto., 9.

16 Isto., 49.

17 Isto., 48.

18 Isto., 125.

19 Isto., 66.

20 Isto., 92.

21 Isto., 236.

tekstu duhovnih stujanja 20. stoljeća marksizam zanimljiviji i otvoreniji dijaloški partner nego li pozitivizam. »Pozitivist omeđuje svijet sa svih strana, sumnja u izvore gibanja, ne postavlja uopće pitanje odakle strukture i energija i kako je moguće nešto ograničeno. Marksist (...) daje primat apsolutnom nad relativnim, cijelom i neograničenom nad 'sakatim' i ograničenim; daje prednost jedinstvu nad djeljivim mnoštvom, aktivnom i dinamičnom nad pasivnim i statičnim. U marksisti prepoznajemo čovjeka s istim bezgraničnim horizontom. Mogli bismo se stoga prije sporazumjeti nego s drugima. Pa i spoznajno–kritički pristup zajednički je marksistima i skolasticima: realisti smo. I ako uvažimo interpretaciju dra Vranickog da je 'praksa' — kriterij istine — unutarinja aktivnost svijesti, aktivno buđenje subjekta u objektu i po objektu, skolastička i fenomenološka intencionalnost, a ne vanjska praksa, onda velikih razlika u epistemologiji među nama i nema.«²²

Osnovnu razliku prema marksizmu Weissgerber pronalazi u tome što on u svojoj filozofiji na bezgraničnom horizontu bitka, koji marksisti nazivaju »materijom«, vidi neke razlike koje ovi ne priznaju i što mjesto zakona dijalektike u marksizmu on postavlja zakon kauzalnosti. Iz svega se daje zaključiti da se Weissgerber s marksizmom, ili bolje rečeno s marksistima, upustio u »nježni« dijalog. »Zamolimo« — piše — »neka marksisti, bar privremeno, upotrijebe za jedinstveni, apsolutni, neograničeni horizont stvarnosti termin 'bitak', ono što jest, a ne termin 'materija', jer mi ono što fizičari proučavaju nazivamo 'materijom', pa ni u toj materiji ne smatramo da je sve materijalno: strukture i relacije nisu materijalne, nego formalne i duhovne. (...) Mi s druge strane rado priznajemo da je i materija jedan oblik bitka. Nećemo u dijalogu uzeti u obzir sve teme, kao, na primjer opoziciju između neograničenog i ograničenog u svim njezinim aspektima, niti kvantitativnu opoziciju između savršenog i nesavršenog, te aktivnog i pasivnog. Ostat ćemo kod teme: da li je kosmos beskrajan? Za marksiste i za nas bit će to dostatna i ozbiljna tema meditacije, jer i jedni i drugi pridajemo 'bitku' iste attribute neograničenosti, jednostavnosti, savršenosti i aktivnosti. Ako moramo s fizičarima i kozmolozima priznati da je svijet ipak sigurno ograničen, pozitivist će prestati misliti ondje gdje bi trebalo da počne, a marksisti će nastaviti razmišljanje skupa s nama. Zajedničko je i marksistima i nama i to da je pitanje neograničenosti kozmosa filozofsko pitanje, a ne fizikalno. (...) Ustanovimo i zanimljivu povijesnu činjenicu da se kršćanski filozofi ne bore pošto–poto za ograničenost kozmosa u prostoru i u vremenu. Za njih je osnovno pitanje da li je materijalni svijet po svojoj rasparčanosti, nesavršenosti i složenosti kontingentan (nenužan) i zato ovisan i stvoren ili nije. Da li je neograničen u prostoru i u vremenu, sekundarno je pitanje. Velik dio kršćanskih mislilaca, sa sv. Tomom Akvinskim na čelu (S. Th. I, a 7 n. 4.), ostavljaju to pitanje otvorenim. Smatraju da nije isključeno da bi Bog mogao stvoriti svijet neograničen u vremenu i prostoru. Štoviše, njih ne plaši ni autodinamičnost materije. Može nešto biti stvoreno, a ipak autodinamično — takva je naša ljudska svijest.... »²³

22 Isto., 206. i sl.

23 Isto., 207. i sl.

S istom »nježnošću« kao i prema marksizmu Weissgerber se upustio u dijalog s evolucionizmom. Evolucija, neko bolje, sve savršenije stanje, nesumnjivo je prema Weissgerberu najsvjetlija nada, najponosnija dogma moderne misli. Marksisti vjeruju u nju, zastupaju je neopozitivisti, biolozi je nedokazanu provlače kroz sve svoje koncepcije, fizičari i astrofizičari bore se protiv inercije i entropije da bi evoluciju spasili u svemiru, koji uz sve to svuda pokazuje degradaciju struktura. Odatle to da ateistička Europa tako uporno vjeruje u evoluciju? Evolucionistička zamisao koja već stoljeće i pol vlada zapadnom kulturom, nije grčkog podrijetla — kao velik dio europskih ideja.²⁴ Zamisao razvoja, tj. napretka u novo, dosad neostvareno stanje jest originalna židovsko–kršćanska, biblijska misao.²⁵ Europa, pa i ona Europa koja se odrekla Boga, s oduševljenjem je zadržala evolucionističku zamisao, zapisala ju je u svoj »credo« kao prvi članak vjerovanja.

Ipak u Bibliji obaju Zavjeta jedini Bog tumači i ostvaruje razvojni uspon. I doista — koji bi naime zakon, osnovni zakon svemira, opravdao i izveo evolucijski uspon? Zar možda zakon inercije ili energijske entropije? Weissgerber vjeruje u evoluciju, ali ne u samoevoluciju. On vjeruje u evoluciju iz apsolutne Božje afirmacije.

Zaključak

»Kozmonautskoj generaciji koja se nada da će tehnikom samom zavladati svijetom«, onima koji snatre o nekom boljem svijetu bez odgoja duha, ali i onima koji u tim procesima teže nasilju ili prema svemu žele ostati indiferentni, Weissgerber poručuje da se varaju. Ontološka ga je intuicija, polazište njegove filozofije, inspirirana izvodima Th. de Chardina, K. Rahnera i E. Coretha, dovela do zaključka da je u svemu presudna ljubav — osnovni zakon svemira.²⁶ Znakovita je Weissgerberova opomena: Tko nju (intuiciju) ne slijedi ili izda, bit će bačen u »skrajnju tamu«²⁷, u misao bez ljubavi.

24 Usp. J. Weissgerber, *U svjetlu metahistorije*, Zagreb 1967., 134.

25 Usp. J. Weissgerber, Ideja evolucije, u: *Obnovljeni život* 26(1971) 47–54; Odatle vjera u evoluciju?, u: *Obnovljeni život* 26(1971) 310–324.

26 Usp. J. Weissgerber, Humanizacija — amorizacija, u: *Obnovljeni život* 33(1978) 486–502.

27 J. Weissgerber, *Osnovni zakon svemira*, Zagreb 1972., 240.

ONTOLOGICAL INTUITION AND THE NOTION OF PANAMORIZATION IN THE PHILOSOPHY OF J. WEISSGERBER

Ivan KOPREK

Summary

Many excellent Catholic philosophers, mainly priests, did in fact remain active in their field during the Communist regime in Croatia. Although not publically acknowledged, they indeed inspired many Christian intellectuals with their ideas, and primarily with their openness and willingness to initiate dialogue. One such philosopher was Josip Weissgerber (1922 — 1985), professor of philosophical anthropology, psychology and the history of contemporary philosophy at the Philosophical–Theological Institute of the Society of Jesus in Zagreb, as well as at the schools of theology in Zambia and Zaire.

Weissgerber received his degree in theology from the Catholic Faculty of Theology in Zagreb. At the Faculty of Philosophy at Zagreb University he received his degrees in psychology, German, French and English. He earned his doctorate in psychology at the Catholic University in Louvain in 1970, and in 1972 obtained there his doctoral degree in philosophy.

Weissgerber introduced into Croatian philosophical reflection the ideas of T. de Chardin, K. Rahner and E. Coreth, and thus, according to the author of this article, Weissgerber's thought is living testimony of the fact that Croatian Christian philosophy readily pursued the philosophical aspirations and endeavours of the West.

The author of this article endeavours to: 1. present Weissgerber's philosophical method; 2. trace Weissgerber's path from ontological intuition to panamORIZATION, and 3. examine the elements and the content of his dialogue with Marxists and Evolutionists.